

INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANINI O'QITISHDA O'QITUVCHISINING KASBIY KOMPETENTLIGINI OSHIRISH METODIKALARI

Aminova Hafiza Obidovna

BMTI akademik litseyi Informatika va AT fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *O'qituvchining kasbiy kompetentligini shakllantirishning metodik tizimini istiqbolli rivojlantirishga bag'ishlangan bo'lib, bugungi kunda pedagogik loyihalash o'qituvchi qo'lida kuchli vosita to'dasi bo'lib, pedagogik muammoni hal qilish loyahasini yaratish va amalga oshirish imkonini beradi, degan xulosaga keladi. Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisidan bugungi globallashuv davrida fanni o'qitishda katta kompetensiya talab etiladi.*

Kalit so'zlar: *informatika, ta'limni axborotlashtirish, axborot texnologiyalari, kompetensiya.*

Zamonaviy O'zbekistonda mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish tizimini isloh qilish muammosi tobora o'tkirlashib bormoqda, bu esa davlatning bozor munosabatlariga kirib kelishi, globallashuv natijasida yuzaga keladigan yangi ijtimoiy ehtiyojlar bilan bog'liq.

Tarixan ta'lim jamiyatni axborotlashtirishning birinchi yo'nalishlaridan biri b'lib, u axborot texnologiyalarini joriy etish, inson faoliyatining barcha sohalarini axborotlashtirish sharoitida ishlay oladigan shaxsning yangi axborot madaniyatini shakllantirishga qaratilgan.

Ta'limning informatizatsiyasini amalga oshirishda hal qiluvchi roli o'qituvchiga, birinchi navbatda, kompyuter bilimdoniga tegishli. Hozirgi vaqtda kompyuter fanlari va boshqa mutaxassisliklar bo'yicha 'qituvchilarni kompyuter fanlaridan o'qitish va axborot texnologiyalaridan foydalanish tizimining alohida y'onalishlari yoki tarkibiy qismlarini ishlab chiqishga qaratilgan ko'plab pedagogik tadqiqotlar mavjud. Shunga qaramasdan, ta'limni axborotlashtirish sharoitida o'quv amaliyotida IKT tatbiq etish sohasida o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligining asosiy tarkibiy qismlarini o'z ichiga olgan tadqiqotlar tizimli ravishda yo'q.

Shuni ta'kidlashni xohlaymanki, bitiruvchilar maktablarda, universitetlarda ishlaydigan ko'p qirrali mutaxassislardir, shuningdek, amaliy jihatdan, kundalik kasbiy ishlarida ular katta ish bilan shug'ullanishadi va hokazo, ya'ni axborot oqimi. Yangi t'lim maqsadlari inson shaxsining ustuvorligiga asoslanadi, uning rivojlanishi ta'limning asosiy qiymati va eng muhim natijasiga aylanishi kerak. Ta'lim tizimining ushbu yangi yo'nalishlari uning rivojlanishining turli yo'nalishlarida namoyon bo'ladi: uzluksiz ta'lim tizimining qurilishi, o'quv-tarbiyaning alternativ shakllarining paydo bo'lishi, ta'lim mazmunini shakllantirishning yangi yo'nalishlarini ishlab chiqish, yangi ta'lim muhitini yaratish va h.k. Bunday sharoitda kompyuter fanlarining bolajak o'qituvchisini metodik ta'lim mazmunini takomillashtirish masalasi tobora dolzarb

bo'lib bormoqda. Bundan tashqari, hali ham hal qilinmagan muammolar mavjud bo'lib, ular orasida, birinchi navbatda, axborot texnologiyalarini o'qitishda qo'llash nazariyasi va amaliyoti kompyuter asbob-uskunalari va dasturiy ta'minotni ishlab chiqish tezligidan ortda qolmoqda .

Ushbu omillar kelajakdagi kompyuter fanlari o'qituvchisining o'quv tarkibini takomillashtirish, pedagogning universitetda uning metodik ta'limning mavjud texnologiyalarini ko'rib chiqish zarurligini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, oliy pedagogik ta'lim mazmuni va uni tashkil etishning zamonaviy yo'nalishlari shaxsning pedagogik faoliyatga tayyorligi mezonlari haqida savol tug'dirmoqda.

Nazariy jihatdan, bo'lajak o'qituvchining kasbiy tayyorgarligi asoslari mahalliy tadqiqotchilarning asarlarida qamrab olingan. A. Abdukodirova, M. H. Allamberganova, M.M Aripov, A.D. Askarov, U. S. Begimkulov, R. H. Juraev, F. I. Zakirova, M. H. Lutfillaev, N. A. Muslimov, M. Sugat, N. I. Tailakov va boshqalar.

Shuningdek, "Informatika va axborot texnologiyalari" kafedrasining o'qituvchilarini o'qitish mazmunini shakllantirish masalalari, uning kasbiy va pedagogik faoliyatda AKTdan foydalanishga tayyorligi, pedagogik oliy o'quv yurtlarida informatikani o'qitishning yangilangan, metodologiyasi va usullari chet ellik olimlar M. I. Bashmakov, G. A. Mordovskogo, G. G. Vorobyeva, N. And.Gandini, A. P. Ershov, E. S. Po'lat, V. G. Razumovskiy, V. A. Dallinger, T. V. Dobudko, I. V. Robert, O. Erstad, O. by Jennifer va boshqalar.

Kompyuter fanlari mutaxassislarini kasbiy ma'lumot va texnologik kompetentlikni shakllantirishda o'qitish jarayonining samaradorligi masalasining dolzarbligini belgilovchi tizimni shakllantiruvchi omillarning barcha turlaridan kelib chiqib, asosiy omil – ta'lim jarayonini tashkiliy-uslubiy jihatdan qo'llab-quvvatlash aniqlanmoqda. Ushbu omilning tuzilishi, ichki tartib-qoidalar tizimini, davlat standartiga muvofiq o'zgaruvchan o'quv rejalarini ishlab chiqish va talabaning ta'lim traektoriyasini tanlash bilan bir qatorda quyidagilar bilan belgilanadi: ish dasturlarini yangilash; ta'lim jarayonini optimallashtirish, zamonaviy integrativ ta'lim muhitini shakllantirish . Bugungi kunda ta'lim sohasidagi innovatsiyalar o'qituvchi va talabalarining qo'shma faoliyatini tashkil etish sohasida yangi maqsadlar, ularning mazmuni, o'quv-tarbiya va ta'lim shakllarini joriy etishdan iboratdir; kasbiy pedagogik tafakkur uslubidagi o'zgarishlar. Biz ta'lim muhitida qo'llayotgan termin: tugallangan tadqiqot va rivojlantirish natijalarini amalga oshirishga qaratilgan jarayonga innovatsiya faoliyati. Ushbu muddat O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021-yillarda davlat strategiyasi to'g'risida"gi farmoni bilan joriy etildi.

Shunday qilib, biz kompyuter fanlarini o'qitishning adaptiv modelini ishlab chiqdik, u kompyuter fanlari o'quvchilarining individual va shaxsiy xususiyatlarini o'rganish va ko'rib.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti. Monografiya. T.: Fan. 2009. -146 b.
2. D.B.Abduraximov, D.E.Toshtemirov. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2020. - 224 b.
3. Yuldashev, U.A, Xudoyberdiev, M.Z, & Axmedov, T.B. (2021). O'quv jarayonining sifatini oshirishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish. //Academic research in educational sciences, 2(3), 1262-1268.
- 4.Toshtemirov D.E, Niyozov M.B., Yuldashev U.A., Irsaliev F.Sh. Resource support of distance course information educational environment // Journal of Critical Reviews ISSN- 2394-5125 Vol 7, Issue 5, 2020, pp. 399-400 .
5. D.B.Abduraximov, D.E.Toshtemirov. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2020. - 224 b.